

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75. POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO I U TUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARI“ (DR. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRAN-
KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Zagreb u hrvatskoj politici.

Priestolnica Hrvatske grad je u kojem vri život, pjesma, veselje, simpatičan u svom ruhu i sa dobroćudnosti, živahnosti i gostoljubivosti svog pučanstva. Ove odlike, koliko inače mile, na žalost odražuju se i u političkom životu glavnoga grada, pa zato vidimo, kako i u najtežim vremenima narodne borbe Zagreb je znao biti uvijek onaj dobroćudni domaćina koji i najljepše svog neprijatelja dočeka i susreće s najvećom ljubezljivošću.

Dolaze u Zagreb Nemci, dolaze Francuzi, dolaze Talijani i drugi, i nemaju dovoljno reči da se nahvale prirodnih kraskota Zagreba i srdačnosti njegovih stanovnika. Ali dolaze u Zagreb i Rauchi, Vakanovići, Khueni, Rakodczay, Tomašići i kako se već zovu svi ti eksponenti mađarski, dolaze dušmani domovine, krvnici, pa i za njih zagrebači imaju i dobroćudnosti i gostoljubivosti, mješte prezira i prokletstva. Zato su onakovi i mogli držati Hrvatsku u podpunoj skučenosti kroz decenije i viekove, jer se osjećali sigurni znajući da Hrvat zna ljubiti domovinu, ali ne zna mrziti svoje dušmane.

Tko je imao prilike prisustvovati izložbi pred 20 god., pa sokolskim sletovima g. 1906 i g. 1911 bit će tu hrvatsku dobroćudnost u najvećoj mjeri osjetio. Ono su prilike kada duša Zagreba govori takovom toplinom i nježnošću, da ostaju razdragana srca i onih kojima Zagreb kao prijestolnica hrvatska nije mio.

Ali te manifestacije nemaju nikakve trajne važnosti, već su izljev trenutačkih čuvstava. Zagreb je mogao tako manifestirati, kao što je i manifestirao, i sred najtežće Khuenove ere; vidjemo pače i mađarskih eksponenata koji se u takvim manifestacijama sa građanstvom natjecali.

Da Zagreb odgovori svojoj zadaći, da bude u istinu prijestolnica hrvatska, mora da bude barometar celom narodu u svim granama javnoga života. Patriotizam sav ne sastoji se u manifestacijama naravi kulturne, pa i sve kulturne sličevne za jedan skućeni narod imaju samo toliku vrijednost, u koliko se slažu s njegovim političkim nastojanjima.

Hrvatski narod traži od Zagreba da kao težište njegovih težnja bude i predstavnik tih težnja. Ali svom pozivu Zagreb ne odgovara, kada u najvažnijem momentu, gdje može pokazati da shvaća svoju zadaću, kada u izborima za sabor daje svoje glasove jednom Pliveriću. Istina, Pliverić je svojim znanstvenim radom učvrstio mnogi temelji hrvatskog državnog prava, ali sav taj njegov znanstveni rad on sam je rušio svojim radom političkim. I ban Tomašić je svojim djelom „Pacta conventa“ dokazivao državinu samostalnost od Hrvatske, i mi smo uvjereni da će se naći dobroćudnih zagrebačana koji će predati svoj glas za Tomašića, baš obzirom na njegov teatarski rad, ne obazirući se na to da on svojim praksom ruši i zadnje spomene hrvatske neodvisnosti.

A kako pok. Pliverić i Tomašić tako i svi oni koji imaju za temelj svom radu nagodbeni zakon koji u sebi uključuje podredjenosti Hrvatske Ugarskoj. Tako grof Kulmer, tako dr. Nikolić i druga preuzvišena i presvjetla gospoda, koja i u narednim saborskim izborima hoće da budu predstavnici volje zagrebačkog građanstva. Jednom treba da budemo na čistu. Zagreb mora da shvati svoj položaj i prema tome da se vlada. Pariz je izveo djelo preporoda Francuzke, a današnji Beč, Rim, London itd. daju direktnu politiku onih država, i Zagreb mora da izvede djelo narodne samostalnosti, mora da daje direktnu neodvisnu hrvatskoj politici.

Zagrebački treći kotar za dugi niz godina birao je u sabor najčistije predstavnika hrvatske misli, utemeljitelja naše stranke Antu Starčevića. I zagrebački prvi

pa zagrebački drugi kotar moraju se povesti za primjerom trećeg kotara, birajući predstavnike one ideje koja, protiv Zagrebu kao glavnom gradu jedne mađarske pokrajine, iziće Zagreb kao prijestolnicu hrvatske države, kao simbol težnja za ujedinjenjem i samostalnost hrvatskog naroda.

Od alfa do omega.

Zadar, 29 studenoga.

O našem Zadru čujemo koju ljepšu pjesmu samo onda, kada se zadarski Hrvati nadju u kojem neznatnijem položaju — i alarmiraju Dalmaciju, tražeći od nje barem moralne pomoći, a radeći to uvijek na način, da i suviše mizerno izgledamo mučenicima.

Niko ne poriče, da je položaj zadarskih Hrvata težak, i da je on sa nacionalnog gledišta prilična ljaga na narodnom obrazu — ali niko ne može ni tvrditi, da Zadar nije dobio taj položaj, odnosno da ga nije zadržao decenijama i krivnjom zadarskih Hrvata.

Zadar je sa birokratsko-centralističkog gledišta glavni grad Dalmacije, ali sa obće narodnog gledišta on to nije, niti je Dalmaciji prijatno isticati ovaj atribut Zadra.

Indiferentizam od alfa do omega glavni je krivac današnjem položaju Zadra. Kad netko dodje u Zadar, prvi je utisak jezik — koji će mu dati obilježje grada. Nu kod nas hrvatski govore djaci, jedan dio seljaka i nešto srednjeg staleža. Rekoh jednan dio seljaka, jer dobar dio zadarske bliže okolice govori talijanski: jedni iz servilizma i čisto spekulativnih razloga, a drugi žele time dobiti karakter građanina. Naša inteligencija, koja inače voli da se o njoj vodi računa, govori hrvatski u zgodnom momentu misli, ako ne govori talijanski, da se za Zadar neće smatrati dovoljno inteligentnom.

Rekoh u „zgodnom momentu“, jer mi je upravo neprijatno da kažem istinu, pa se utječem olaksavajućoj formi. Ali kad se radi o obćoj stvari, nije patriotski da se zavaravamo, nego je naprotiv potrebno da budemo iskreni — vrieme je da žigošemo lievo i desno bez milosrdja, da bacimo masku sa lica takozvanih narodnih ljudi.

Kod nas naime ljudi su od zakona, pa vrlo rado, iz čisto praktičnog razloga poštuju dvojezičnu naredbu. U interesu dobrog posla (zavisit od vrsti zanimanja) govori se sa Hrvatima po poslovnoj dužnosti talijanski!

Nemaju ljudi potrebe da se zamjeraju Talijanima — ta prilike su takove, da nam i oni trebaju! I ako dobar dio naših ljudi govori hrvatski, on često mješta talijanski. Jedni vele da ne mogu učiniti da se izrazne na svom materinskom jeziku; drugi ne mogu dopustiti da prolaznici vjeruju, da on ne zna talijanski; treći da prolazeći Talijan rekne, vidiš ovaj sigurno govori samo talijanski, pa se, eto, muči da govori hrvatski itd., do raznih nijansa građansko-državnih fotografija...

Naše dame i signorine zapadaju u istu pogrešku s razlikom, što to kod njih nema toliko merkantilno-spekulativni karakter, nego više „modna potreba“, koketerija i težnja za zabavom.

Za onog sjajnog zadnjeg dolazka hrvatskih sokolova u Zadru čula se je snažna hrvatska riječ iz njeznog grla naše narodne žene — ali ne „inteligentne“, nego one iz treće klase, koja je od gđidave „aristokratkinje“ ogradjena kinezkim zidom!

Jedina hrvatska kafana u Zadru sa njemačkom poslugom jest „Bristol“. Tu se sastaju „naši“ ljudi, koji udobljeno govore talijanski.

I kad vam budem pisao kako je sa činovnicima, trgovcima, zanatlijama; kako je na ulici, kako u kući; ko radi i kako radi za naše obće stvari; odnosaj inteligencije i naroda itd. ... onda će moji dopisi tako liepo pristajati nadpisu od „alfa do omega“.

Baj — Ganja.

Atentat u bečkom parlamentu.

Razprava proti atentatoru Njegušu.

Svima je još živo u pameti strašan događaj koji se je zbio dne 5 listopada tekuće godine u bečkom parlamentu, kada je Nikola Njeguš pok. Jove iz Šibenika izpalio pet hitaca iz revolvera proti ministru pra. de dr. Hochenburgeru.

Govor socialističkog vodje.

Na dnevnom je redu sjednice bio prešni predlog o skupeći. Prvi je govorio vodja socialdemokrata zastupnik dr. Adler, koji je dovršio svoj govor rečima: „Ja se čudim, da puk podnosi svoju biedu i da se nije još uznubio“.

Pet hitaca u ministre.

U tom momentu jedan mladi čovjek iz galerije izpalio je pram ministarskoj klupi pet hitaca iz revolvera. U dvorani nastala je strašna strava. Kugle su frcale mimo glava prestrašenih zastupnika. Jedna kugna prošla je mimo ministra nastave grofa Stürgha, druga mimo ministra pravde dra. Hochenburgera, treća mimo podpredsjednika Pogačnika, koji je uz ministra pravde bio u najvećoj pogibjelji. Kugla se je zabila u Pogačnikov podpredsjednički stol.

Ubojce! Anarhisti!

Zastupnici uzbuđeni okrenuše se proti socialdemokratima dovikujući im: Ubojce! Anarhisti!

Nakon što je sjednica opet otvorena, predsjednik Sylvester izjavio je svoje sažaljenje. Zastupnici dovikivahu prama podpredsjedniku Pernerstorferu, socialdemokratu: „Pernerstorfer morao van iz predsjedništva!“

Dvie gospodje pale su u nesvjest. Parlament se na to zatvoren te je svakom ulaz zabranjen. Uzbuđenje je bilo strašno te je sjednica bila prekinuta. Zastupnici čestitalu ministru pravde, što je umakao pogibjelji.

Atentator.

Atentator, nakon što je izpalio hitce, uzviknuo je: Zivila internacionalna socialna demokracija! Pri preslušavanju izjavio je, da je imao namjeru ustrijeti ministra pravde zbog osude socialistu radi izgređa u bečkom Otakringu prigodom demonstracija proti skupeći. Izjavio je da se zove Nikola Njeguš Vavrak iz Šibenika.

Nikola Njeguš Vavrak rodio se godine 1884 u Šibeniku, pripadnik je obćine drniške, starinom Crnogorac, dvrojelać. Otac mu Jovo držao je u Šibeniku krčmu. Njeguši su pravoslavne vjere, ali je Nikola pred više mjeseci izjavio da je bezvjerac. Često je imao sukoba sa policijom. Nosio je uvijek oružje. Bio je prekršajno osuđen radi djelenja socialističkih spisa. Često je bio odsutan iz Šibenika. Od 12 godine, kada mu umro otac, pa do 17 živio u Ugarskoj. Bio je dopisnik socialističkih novina i radi svog socialističkog djelovanja u vojsci višeput kažnjen. Zadnje doba putovao je po Srbiji i po Hrvatskoj. Otputovao je iz Šibenika 25 rujna, da onda u Beču izvrši atentat.

Nikola ima žive braće, sestara i majku. Otac mu imao rodbinskih sveza sa crnogorskim Njegušima. Stric pok. Jove bio je vladika crnogorski.

Razprava pred potomom.

(Naše brzojavno izvješće).

Beč, 29 studenog.

Danas je pred odvještjnim porotnim sudom počela razprava proti Nikoli Njegušu iz Šibenika radi atentata počinjenog u bečkom parlamentu dne 5 listopada.

Sudbenom dvoru predsjedja dr. Wach; državno odvjetništvo zastupa državni odvjetnik dr. Lux; obuznoga brane odvjetnici dr. Pressburger i dr. Schnepf. Kao

tumač za hrvatski jezik jest zakleti sudbeni vještak dr. Kraus.

Obtužnica.

Čita se obtužnica. Njeguš je obtužen radi pokušnog umorstva, radi prestupka proti sigurnosti života i radi prestupka zbog nošenja oružja.

Sudska komisija ustanovila je, da su se kugle zabile u blizinu sjedala ministra pravde, djelomice pak u tribine izvjestitelja, stenografa i predsjedatelja. Jedna kugla je pala na ministarsku klupu, prebila prvu stienu, pala na le te odskočila u jednu ložu na galeriji, gdje su je kasnije našli. Po mnenju vještaka odapeti hitci, u daljnji od 18 metara, obzirom na konstrukciju rabiljenoga revolvera, mogli su djelovati smrtonosno.

Obtuženi je na prvom preslušavanju kod redarstva izjavio, da je imao namjeru usmrtili ministra pravde Hochenburgera. I pred sudom iztražiteljem priznao je isto.

Iza pročitanja obtužnice, koju je obtuženi Njeguš saslušao s najvećom indiferentnošću, prelazi se na preslušavanje obtuženika.

Preslušavanje atentatora.

Predsjednik pozivlje obtuženoga da se izjavi o svojoj krivnji.

Obtuženik priznaje počinjen zločin i onda priča o svom životu. Otac mi pk. Jovo Njeguš bio je gostioničar u Šibeniku. Ne sjećam se, da li sam ikada vidio oca triezna. Otac se je u gostioni često igrao revolverom i pucao. Mi djeca stojasmo uvijek u kući pod najvećom strogošću. Kao desetgodišnji dječak pošao sam u Ugarsku, da učim stolarstvo, ali zanata nisam nikada izučio.

Predsjednik: Kao stolarski pomoćnik da li ste mnogo pili?

Obtuženi: Lokat sam se naučio tek kod vojničva. Kad bi se opio, onda i u pijanstvu bio nasilan. Kad sam izišao iz vojničva, nastojao sam da se odučim od alkohola. Vojničke starješine postupahu sa mnom dobro. Usljed čitanja socialističkih novina postao sam vatreni socialista te sam se kao vojnisk pridružio jednoj demonstraciji socialističkih radnika i klicao: „Živio socializam!“ Ona demonstracija u velikoj mu se dopala, pa se zato i on njoj priključio.

Predsjednik: I za to ste dobili 21 dan zatvora?

Obtuženi: Jesam.

Kako je postao socialista!

Predsjednik: Kako postadoste socialista?

Obtuženi: U vojničkom zatvoru razmišljao sam o tome, kako velika nepravda učinjena mi je u Šibeniku. Dodoh do zaključka, da je socialistička stranka najbolja na svijetu. Ostavivši dakle vojničvo, stupih u socialističkoj stranku. Sa drugovima u socialističkoj stranci uvijek sam se prepriao.

Predsjednik: Izgleda, da ste vi veoma nasilan čovjek.

Obtuženi: Na žalost, jesam. Napadaj lude a da mi ne učinije ništa. Vagalo put, kad mi se što ne bi bilo slagalo, lupao bi šakama u glavu ili bi udarao glavom o zid.

Predsjednik: Zašto?

Obtuženi: Neznam. — Dajje priča, kako je poslje smrti svoga nasliedio 2600 kruna.

Predsjednik: Što ste uradili s tim novcem?

Obtuženi: Danas sam primio 2600 K, a drugi dan imao sam samih 300. Ostalo sam razdielio. Pošao sam u Zagreb, gdje sam se zabavljao, sve potrošio, a onda pod redarstvenom zapratnom ptočenjem u Šibenik, gdje sam opet dobio 800 K, od tog sam materijal dao 250 K,

a ostatak sam položio na banku. U to me stadoše boliti zubi. Radi zubačbolje nisam više radio ništa, nego sam išao po kavanama i prao zube rakijom. Pošo sam onda u Split zubaru. Nakon što mi je zubar zube izvadio, zubobolja ipak nije prestala. Daljne zube nisam vadio, nego sam potražio prijatelja, s kojima sam lungario po Splitu. Našao sam stražmeštra Andriju Baila, s kojim sam izmienio revolver. Ne spominjem se, zašto smo izmijenjali revolver.

Predsjednik: Zašto ste kupili revolver?

Obtuženi: Da se branim. — Iz Spljeta nisam se povratio u Šibenik, nego sam odputovao u Zadar, a zatim u Trst.

Kako je počinio atentat.

Obtuženi: I onda neznam, kako mi je došlo u glavu da počinim onaj atentat! Iz Trsta odputovao sam u Beč, gdje sam impostirao razglednicu sa fotografijom.

Zatim priča, kako je došao u Beč, što je sve u Beču radio. Dne 5 listopada došao sam u parlament triezan. Još u Šibeniku saznao sam, kako su neki bečki radnici radi krvavih demonstracija proti skupeći bili teško osuđeni. Ta osuda strašno me je uzrujala, ali, kad sam došao u Beč, nisam mislio da bi pucao.

Želio sam vidjeti parlament, pa da mogu o njemu u Šibeniku pripoviedati. Često sam slušao, da su zastupnici ljudi koji se dadu kupiti, i htio sam se uvjeriti, da li su i socialistički vodje takovi. Zastupnika socialističkog dra. Adlera slušao sam mirno. Tada još nisam poznavao ministra pravde dra. Hochenburgera. Kada je dr. Adler, pokazujuć rukom prama ministru, doviknuo: „Sramota od pravde!“ — odmah sam znao, da je on ministar pravde dr. Hochenburger, koji se na to počeo smijati prama dvorani. Jedan socialist doviknuo mu je na to: „I taj se još smije!“

Odmah vidjeh, e nije pravdedo da se ministar smije, kada se o osudama govori. Uzrujan pomislih: „Ti nećeš se više smijati!“ — izvadih revolver i pucah.

Predsjednik: Jeste li vidje Adlerova govora bili uzrujani?

Obtuženi: Ne, bio sam veseo, zadovoljan. Postadoh uzrujan tek onda iza kako vidih ministra da se smije. Izvadih dakle revolver i upravih ga na ministra pravde. Nisam znao, bi li ga ubio ili samo ranio. „Taj ne smije više smijati se!“ pomislih. Nisam znao, da li sam koga ranio, ali sam bio zadovoljan kad saznao, da nije ranjen nitko.

Dr. Pressburger: Jeste li uprav ciljali na ministra ili ste samo pucali na njega?

Obtuženi: Nisam ciljao.

Predsjednik: Kod preslušavanja pred redarstvom, kako to proizlazi iz odnosnog zapisnika, rekli ste, da ste htjeli ubiti ministra.

Obtuženi: Nije istina. Ja nisam nikog htio ubiti, a svejedno mi je, da li je tko bio pogodjen ili ne.

Dr. Pressburger prigovara redarstvenom zapisniku i veli: Ovo nije od onih obtuženika kakve vidimo svaki dan.

Obtuženi: Nisam imao nikakove volje, da se branim pred policijom ni pred sudom iztražiteljem, koji me je preslušao četiri puta.

Dalje priča: U životu bijah uvijek nesretan. Kada bi me tko pitao, što mi je, nisam nikome kazivao, da sam nesretan. Pucao sam na ministra tako, da nisam znao, hoću li pogoditi ili ne. Mišljah: Ako smrt dodje, pa neka dodje! (Gibanje i snebanje u dvorani.)

Predsjednik pokazuje mu razglednicu koju poslao kući. Ta razglednica predstavlja žrtvu.

Dr. Kraus, tumač, prevodi što je

obtužen na razglednici bio napisao. Prevod glasi: Mojim prijateljima i znancima javljam, da ću se danas spremiti. To može značiti: Danas će puknuti ili polazim sada.

Dr. Pressburger: Moram moliti da se kod prevoda postupka s najvećom sa vješnošću. Držim, da se takovim riečima hoće da pravi razpoloženje.

Nastaje živahna preprička radi prevoda rieči „polazim sada“. Tumač tvrdi da to znači: „Heute geht es an“, dočim obduženik veli, da to znači: „Heute reise ich.“

Dr. Kraus teoretski dokazuje, da ima pravo.

Obtuženi: Ja nisam profesor, a vi jeste, ali ništa ne razumijete.

Dr. Kraus ostaje kod svog prevoda.

Dr. odvjetnik: Vi ste u izrazi rekli da ste vidjeli, da pri hvatnici nije pogodio nijednu osobu i za to da ste izpallili dalje hitce.

Dr. Pressburger: Vi ste bili protivnik klerikalnog načelnika u Šibeniku i zato ste bili fačeni u zatoru. Kako je u tom zatoru izgledalo?

Obtuženi: Kad bi se tamo bacilo konja, i on bi kroz 14 dana iztrunuo.

Predsjednik uzbuđeno: Ne mogu dopustiti da ovdje padaju neosnovani napadaji.

Dr. Pressburger: Ali porotnici trebaju znati, zašto je u srcu obduženog nastalo ogorčenje i zašto je on u Šibeniku izvršio kazne.

Čitaju se o tome razni zapisnici.

Predsjednik konstatira, da je obduženik Njeguš bio višeput osuđen radi pogibelnih prijatelja, osobito jer se je načelniku dru Krstelju grozio smrću.

Dr. Pressburger: Molim da se konstatira, da su takovi zločini u Šibeniku jedna obična stvar.

Čitaju se pisma, koja je obduženik pisao iz tamnice materi i bratu Petru, u kojima piše da oni međusobno žive dobro, a njega da smatraju, kao da nikad nije ostojao.

Izrazi svjedoka.

Ljubović, poručnik iz Splita, daje obduženomu najbolju svjedočbu. Kaže, da je bio valjan vojnik i višekrat pohvaljen. Imao je samo dvie kazne i to jednu, jer je bez dozvole odputovao kući u Šibenik, a drugu jer je prigodom nekih demonstracija u Splitu vikao: Živio socijalizam! Časnički zbor smatrao je obduženog Njeguša abnormalnim.

Ballo, stražničar, također izpostavlja obduženomu najbolju svjedočbu. Kaže da mu je obduženik, kada je primio novce, poslao oveću svotu iz zahvalnosti, jer ga je on podpomagao dok je bio u službovanju.

Njeguš Marija, majka obduženoga, izkazuje: Moj muž bio je pijanac. U 16 godina braka imali smo 15 djece. I moj otac bio je pijanac. Pijani moj muž običavao je pucati iz revolvera i mlatići djecu.

Predsjednik: Zašto ste vjenčali pijanicu?

Svjedokinja: Jer je bio liep (smieh).

Njeguš Petar, brat obduženoga, veli Nikola bio nam je uvijek dobar brat. Prije nego je pošao u vojničtvu bio je dobar srbski patriot. U vojničtvu postao je socijalist.

Drugi dan razprave.

Beč, 30 studenoga.

Jutros su preslušani svjedoci činovnik Paulin, ministar predsjednik **grof Stürgh** i ministar pravde **dr. Hochenburger**. Sva tri izkazuju suglasno s obduženom.

Paulin izkazuje, da se je s Njegušem upoznao u Šibeniku god. 1899., kao je bio pošao da osnuje socialističku organizaciju. On je priskrbio Njegušu ulaznicu za parlament i bio s njim skupa na galeriji neko doba, ali ne za vrijeme atentata.

Grof Stürgh izkazuje, da je čuo kako su kugle zajučile.

Dr. Hochenburger izjavlja, da se za govora dra. Adlera nije smijao.

Sa carevinskog vieća.

Iz proračunskog odbora — Slavonska uzajamnost — Česi i vlada — Činovničke plaće.

Beč, 29. studenoga.

U zastupničkoj kući prihvaćeno je u drugom i trećem čitanju predlog, da se sadašnji privremeni kućni poslovnik produlji za jednu godinu. Medjutim je sav Interes bio zaokupljen na proračunski odbor.

Ovdje se naime, proti obvezi predsjednika da se generalna debata o proračunu neće zaključiti prije nego budu govorili Slovenci dr. Šusteršić i dr. Korošec, naglo generalna debata zaključila. Pred prijtnog člana hrvatsko-slovenskog kluba, da će najžešće obstruirati, proračunski odbor bio je primoran opet otvoriti generalnu debatu, te su oba slovenska govornika došla do rieči.

Dr. Korošec je očitao Česima zaslužnu lekciju, jer hoće da sudjeluju pri koaliciji velikih narodnosti, a da Hrvate i Slovence ne zapustili njihovi vlastiti slavenski prijatelji, veliki propovjednici slavenske uzajamnosti. Ali južni Slovenci ne boje se u svojoj borbi neće se unapred obazirati na ničije tuđe interese.

Čeh **Udržal** odobrio je prikore dr. Korošeca, naglasivši da se ne smije izpuštati iz kombinacije južne Slavene.

Dr. Šusteršić je izjavio, da južni Slovenci ne osjećaju nikakve ugodnosti iz položaja, o kojem je govorio dr. Kramarž. Hrvatsko-slovenski klub ne može se zadovoljiti izjavama ministra predsjednika glede dalmatinske željeznice i glede pitanja reciprociteta hrvatskog sveučilišta.

— Sa 28 protiv 10 glasova zaključeno je preći na specijalnu razpravu.

Današnji događaji u parlamentu priete da razbiju koaliciju između Čeha i vlade. Ministar pravde Hochenburger, žodgovarajući na interpelaciju dr. Kórnera glede imenovanja sudaca u Češkoj, rabio je izraz „Deutsch-Böhmen“. To je Čehe strašno razestilo te je došlo do bučnih prizora između Čeha i njemačkih radikala. Češki klub, koji je jučer sa tri četvrtine glasova bio zaključio da stupa u vladinu većinu, stoji sada pred jednom činjenicom koja je kadra u većinu razbiti.

Jučer je vlada razdijelila među zastupnike zakonsku osnovu o povišenju činovničkih plaća. Ova zakonska osnova sadržava službenu pragmatiku profesora i ostalih državnih činovnika iposebne odredbe glede dobnog promaknuća. Zakon određuje za svakog činovnika vrijeme kada ima biti promaknut u viši plaćevni razred, dočim njegovo promaknuće na više službeno mjesto ovisi od kvalifikacije. Činovnici razdijeljeni su u pet kategorija. Dobno promaknuće stajat će državu 23 i pol milijuna kruna.

Ministar za unutarnje poslove barun Heindol izjavio je, da vlada zakonsku osnovu o činovničkim berivima nipošto neće predložiti krajnj na sankciju, ako parlament ne dozvoli pokriće.

Talijani su ipak pucali na austrijski parobrod.

U broju od 26. ov. mj. javili smo, da su talijanski ratni brodovi pucali na austrijski parobrod „Martha Washington“. Ravnateljstvo parobrodarskog društva Austro-Amerikana na to je izjavilo, da o tome nije dobilo nikakve vijesti. Sada pak jedan trčanin, koji je onom prigodom na onom parobrodu putovao, šalje „Edinosti“ dopis, u kojem potvrđuje da su talijanske ratne ladje zaista pucale na parobrod „Martha Washington“. Ravnateljstvo društva hteljo bi stvar zabašuriti, jer vlada neće da ima novih neprilika.

Još o „slozi“ Hrvata i Srba u Vrlici.

Vrlika, 29. studenoga.

Ja se neću privariti, ako rečem da je autor gromopucateljnog ali do skrajnosti lažnog i tendencioznog dopisa iz Vrlike u „Pučkoj Slobodi“ br. 44 nadočitelj St. Roca, koji kao veliki naprednjak i pučvi prosvjetitelj služi ovdje u rukama viteza Kulišića, kao oružje proti svemu onome što je hrvatsko, kojeg smo već u zadnjem broju „H. Riječiči“ prikazali u pravom svjetlu, kao smutljivca i prostog denuncianta. Ja ću se sur par rieči, objektivno, ograničiti na spomenuti dopis, da dokazem javnosti gadnu namjeru autorovu. Dopisnik piše da je ovdjednji vrijedi i pošteni crkvošnjak morao u soldačiju. Koliko su infamni ovi izrazi u dopisnikovim ustima, kad se pomisli da su baš toga, vrijednog i poštenog crkvošnjaka htjeli da upropaste, i to baš dana izbora za carevinsko vieće. Dopisnik pišući o novom crkvošnjaku tuži se da ima platu od fr. 30, dočim nema nego samih fr. 13.; što dopisnik u svemu tendenciozno pretjerava, tako i u ovom; nadalje dopisnik nabraja da je novi crkvošnjak postolar te da

mu fratri priskrbuju raznih mušterija, čime da odnose zalagaj drugim zanajlijama, punih djece te dopisnik provjeduje u ime siromašnih, nemoćnih, neukih, na obranu progonejenih, na obranu sirote i njihove djece, no dopisnik Pučke Slobode znao je da do postolara u Vrlici Hrvata i katolika obstoji samo jedna obitelj a da su ostalo pravoslavljanima, kojima Hrvati ni do sada nisu davali nikakove zarade. Dopisniku je takodjer poznato da mi u Vrlici neimamo pravog majstora postolara, pak ako je takav novi crkvošnjak, možemo pravom nazvati mu dobro nam došo pri ovakom stanju stvari. Očita je piševca namjera bila da razdraži mržnju i prezir vrličkih Hrvata proti katoličkim svećenicima, koji su trn u oku viteza Kulišića i njegova društva, i to baš uzrok jer su ovdjednji katolički svećenici uzor svećenici, skromni, do skrajnosti pošteti i jer su svojim neumornim radom za hrvatski narod zadobili dužnu odanost i poštovanje, što im služi na čast i diku.

Onako zloban članak proti našim svećenicima moglo je da napiše pero u ruci jednog smutljivca, tim više što taj veliki pučki prosvjetitelj nije nikada našao shodnike da provjeduje proti nemoralnom postupanju ovdjednjih pravoslavnih svećenika koji su pobudjivali javnu sablazan na ošigled čitava varašja, koji su narušivali obiteljski mir i bili uzrok da se dieli muž od žene. Što su pravoslavljan svećenici ostavili svoju svećeničku službu i danas nezakonito u konkubinatnu živu, naravno to naš prosvjetitelj nije osuđivao već je odobravao pripisujući ljepoti i fizičkoj snazi odnosnih svećenika.

Dopisnik nije nikada našao shodnim da iznese, da je Vitez Jozip Kulišić načelnik, da je njegov stariji sin Krste Kulišić obćinski tajnik, da je njegov mlađji sin Mirko Kulišić obćinski viećnik, da je njegov brat Simo Kulišić obćinski liečnik i da drugih muških glava obitelji Kulišić neima e da zaposjednu koje obćinsko mjesto. Taj isti pučki prosvjetitelj nije nikad našao shodnim da digne svoj glas proti upravi mjestne srbske zemljoradničke zadruge, čiji osnatak je bio namijenjen da se neuke i siromašne pravoslavne otme iz ruku pravoslavnih kamatinaka, a da je vitezu Kulišiću uspelo svojeg sina Mirka Kulišića imenovati za predsjednika odnosno zadruga, koja reprezentira vrijednost od K 2,000,000, dočim radi sa kreditom od samih K 20,000, prem bi bilo potrebno najmanje K 500,000.

Pitam sada tog smutljivca, kako se to sve tumači i da li će jednom zatupiti svoje pero?

Ja ću završiti ovaj članak riečima otvorenog pisma pok Petra Novakovića, upravljena na oca današnjeg načelnika, koji je tada bio načelnik a današnji načelnik tajnik:

In fine vi sarebbero molto altre belle cose da annoverare per complete il grandioso quadro. Ma sull' eterne pagine — cadde la stanca man.

Gospodarski pregled.

Ponude brašna za ratni brod Schwarzenberg.

Na 4 prosinca u 3 sata po podne moraju se prikazati na ratnom brodu Schwarzenberg sa zatvorenim ponudama oni koji bili voljni obskrbljivati taj brod kroz g. 1912 pšeničnim i raženim brašnom. Nudioci trebaju znati da se iziskuje bečko ili budimpeštansko pšeno brašno tip br. 3 i bečko ili budimpeštansko raženo brašno tip br. 1 i baš od prvoga oko 7000 kilograma a drugoga oko 3500 kilograma mjesečno. Osim toga nudioci morat će naznačiti, koliku bi količicu brašna mogli zajamčiti u slučaju mobilizacije.

Pogrešno zadrugarstvo.

Primamo iz Kieva 28 studenoga: Sve do nazad nekoliko godina, bijaše ovo selo u sebi složno, te se upravo bratski živjelo, a kravci trudi rada i napora znali se štediti. Ali odmak se u nas podignu druga blagajna, demokratska, otuda dođe u ovo selo prokletstvo, nesloga, nemir, razispnost i razni poroci. U dvie blagajne nahode se učlanjeni blizu svi kućanski starelšine, nu to je ono, što je protuzakonito, na što bi zakonodavci imali posebice paziti, da se pola članova nalazi u jednoj i drugoj blagajni, dužni obadvima ne vraćaju nijednog.

Na upravi stare blagajne, koja je zasnovata između prvih u Dalmaciji, nalazi se franjevac župnik, komu pred očima leđa moralni i ekonomski preporod fruka. Na demokratskoj blagajni, koja je pod Savezom, upraviteljem je neki Stipan Tojčić, koji je

prvi broj blagajni vodio zadrudni dućan, te zbog loša upravljanja poštenar je iz dućana i blagajne. Ovi upravitelji dužan je na hiljade, te se svak čudi, kako Savez može onakovo čovjeku na hiljade novca povjeravati, da s njim barata po slobodnoj volji, i kako može da gradi sebi novu kucu, koju je već i podigao.

Ovaj upravitelj u svojoj kući drži uređovanje blagajne, i ujedno krčmu, te se je pitati, je li to uputno i pametno u istoj kući upravitelj blagajne i krčmar...? Velika je zagonetka, kako isti može držati krčmu, ne na svoje ime već na ime veleposjednika u Vrlici Šime Kulišića, čigova ličena nije radila ima tomu tri pune godine, već taman pred izbore za carevinsko vieće, dobiva dozvolu od Poglavara Roka, da zamra licenca nenadno ožive, da ju rukovodi upravitelj blagajne Tojčić, a zašto, već je i vrapcim poznato. Začudno kako je poglavar Roko uve sve što u selu već za nesreću obstoje dvie krčme, što za tri godine spavala je licenca Kulišića, mogao dozvoliti, da Tojčić preuzme krčmarenje uve sve što obstoji nalog Namjesništva, da se moraju i stare krčme dokidati.

Ova na razmišljanje odlučujućim činbenicima, ako im je do dobrobiti puka.

Državni kredit pada — vrijednost željeza raste.

U minulom tjednu od 18 do 25 studenoga na burzama pala je vrijednost skoro svim vrijednostim papirima i dionicama velikih banka, dočim su poskočile akcije tvornica željeza i topova. Ovo kaže, kako je politički položaj vrlo mutan.

Iz grada i pokrajine.

Obćinski izbori. Mjesovito povjerenstvo za obćinske izborne poslove imalo je 22 i 27. ov. mj. sjednicu. Tom prilikom potvrdilo izpadak izbora obćine sinjske, krajnske i supetarske, ukinulo s formalnih razloga izborni čin obćine imotske i paštrowske, uništilo izbor jednoga viećnika obćine šipanjnske, a odbilo tužbu protiv jednoga prisjednika janjnske obćine.

Prekonizacija novo imenovanog biskupa bila je dne 27. ov. mj. u tajnom konzistoriju u Rimu. U sriedu dne 29. ov. mj. zvana svih krkava navjestiše našem gradu, da je poslie 17 mjeseci odkako je izpražnjena biskupska stolica, dobio duhovnog poglavicu.

Predsjednik okružnog suda u Šibeniku. „Hrvatska Kruna“ donosi iz Šibenika: Jedan pravni vježbenik iz okolice, pravaš, zapitao i primio dopust. Preosjednično okružnoga suda po dužnosti mora da prijavi u Zadar nastup dopusta. Gosp. Silobričić je taj dopust ovako prijavio: „N. N. nastupio dopust, prolazeći danas, kako su mu kazali, u sokolskoj odori put Zagreba. — Silobričić, m. p.

Ovi viesti probućemo bez komentara, a nadodajemo, da je isti predsjednik suda počeo premještati kancelarijske činovnike, šibenčane, rođene i oženjene u Šibeniku, sa obitelji u Šibeniku... .

Novo obć. upraviteljstvo u Tiesnu.

Dne 27. ov. mj. izabrano je, sporazumno, novo obć. upraviteljstvo u Tiesnu i to: Frano Gjelpi za načelnika, Mazzura, Bijač, Raič, Juraga, Zurič i Bauš za prisjednike.

Zastupnik dr. Dulibić, nakon što je obašao obćinu tješnjansku, koja je ovo dana stradala sa povodnja, odputovao je prekosinoć natrag u Beč.

Nadzornik srednjih škola gosp. Zavadlal boravio je ovo dana u našem gradu te pregledao rad u našoj realci. U sriedu prosledio je za Split.

Talentinari karikaturlista. Gosp. Z. Rakamarić izložio je u dućanu A. Grimani nekoliko uspješnih karikatura, koje najdošne na izvrstan prijem.

Novi odvjetnik. Dr. Vinko Smolčić otvorio je odvjetničku kancelariju u našem gradu na trgu zeleni kod crkve sv. Ivana.

Obć. upravitelj Bošnjak ne zadovoljava se smutnjom i neredima, koje zameće u Metkoviću. Znade kadikad u tami došuljati se i do Opuzena, nastojeći, da ga nitko ne vidi, pak kuca na nečija vrata itd. Nama je to sve pravo, samo čemu mu pratnja žandarska, ta opuzeni nisu kao metkoviški redari!

Izbor načelnika u Dubrovniku.

Pišu nam iz Dubrovnika 27. ov. mj.: Danas se je obavio izbor gradskog načelnika i biran je ipak ne jednoglasno Dr.

M. Čingrija, sin staroga Dr. Pera. Pa da nije pravi fideikomis! Otac se, kad su ga pravaši doveli i postavili na obćinu, odriče na korist sina, koji se priklonio u naručaj doklačenih vlahi. Mi ne žalimo, što pravaši ne ulazu u novo obćinsko vieće, pače nam je drago. Do sada Čingrijevi iz prkosa nisu htjeli, da usvoje nikakov pa kako dobar predlog pravaških viećnika u pogledu podizanja naroda i grada, a ipak su i sami pravaši morali nositi odgovornost pred narodom. Sada ćemo vidjeti tu novu gospodu. Stalni smo, da ih narodna osuda neće minuti.

Sliedi na četvrtoj strani

Španjolska inkvizicija

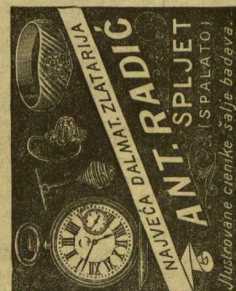
Roman u 14 svezaka stoji sada samo 1 krunu (prije K. 40), sa poštarinom K. 120. Tko želi upoznati prave prilike za vrijeme inkvizicije u Španjolskoj, neka si ovaj roman svakako nabavi.

Tajne grada Rima.

Roman u 10 svezaka sa 17 slika stoji sada samo 1 krunu (prije K. 2.—), sa poštarinom K. 120, a nastavak je „Španjolskoj inkviziciji“, te ne bi nitko smio propustiti, da ovaj roman pročita.

Šalje se samo uz unapried poslani novac. Naručbe volja slati na adresu:

Naklada „Luzič“, Zagreb. Jlica broj 55.



Jeste li bolesni?

Badava

saobčujem svakome, kako sam ja od dugogodišnje bolesti na plućima (sušice, upale grla i zadužne) ozdravio. Ne tražim za to nikakove odštete. Činim to samo, pošto sam za moje bolesti, kada su svi za me bili izgubili svaku nadu, bila odlučila, ako najdem sredstvo moim spasu, da to objavim na moj trošak u svim novinama. Gospodinja F. Krizek, Prag II. — Br. 2007. (Česka). —

Ženske

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, naročito od ljepih pjega, a koje hoće da dobiju i da održe meku kožu, neka upotrebljavaju kod pranja samo STECKENPERFOD SAPUN od Ilijasovog mlika (Znak Steckenferd) od BERGMAN & COMP. Tetschen a. E.

Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

PRVA DALMATINSKA TVORNICA

:: :: PREDIVA I TKALA :: ::

PAŠKO RORA I DRUG

:: :: ŠIBENIK - DALMACIJA :: ::

SASTAVLJENA IZ NAJNOVIJIH, NAJMODERNIJIH STROJEVA, PRAVI SUKNO (ŠTOFVA) ZA ODIJELO I KABANE U SVAKOVRSNIM MODERNIM BOJAMA, IZ SAME ČISTE NARAVNE DOMAĆE VUNE.

Uspješno se oglašuje u „Hrvatskoj Rieči“

NAŠI DOPISI.

Tijarica 27. studenoga: Iz cele Dalmacije čuju se glasovi po raznim novinama o slaboj godini, koja se sprema narodu i o raznim potrebama. Evo i našeg glasa iz ovih brdskih, ali zapuštenih četinskih krajeva.

Škola nam je ustanovljena, ali samo u korist gospodara kuće, a ne naše djece, jer ne podižu škole. Četri su godine da je otvorena, a još nijedan učitelj nije bio dodieljen, već jedna učiteljica i to za tri zimska mjeseca. Dok roditelji nabavili djeci uz odela potrebna učila, tad školska vlast premjestila učiteljicu. Neće li i ove zime škodog škodog skriviti pak iznenađena doletjeli u ovu dalmatinsku učiteljsku Sibiriju!

Imamo i poštu. Poštivovna susreli-voš gospodje oprematice Weber nemože nadoknaditi ono što bi bilo još od velike nužde, t. j. da bi se pošta dizala za naš uređ četiri puta s Trilja na sedmicu, jer i-onače u ovoj dalečini i samoći sve nam do-lazi prekasno. Isto tako da se dieli pošta po selima četiri puta na sedmicu, u koju svrhu bi trebao još jedan listonoša. Prenos pako pošte s Trilja do Tijarice (Caera) nije providjen sa kožnatom vrećicom i za-ovrom, pak je uvijek u pogibielji da se lahko izgubi. Nek se čuje i ova. Naš poštarski ured nosi naslov „Caer“. Na oružničkoj kasarni isti naslov „Tijarica“. Obe su pak kuće jedna uz drugu, u sredini župe Tijarice Donje i jednog te istog gos-podara. Ima Tijarica poznato je koliko — toliko u svietu, dočim „Caer“ to je nezna-tni dio župe Tijarice. Poštanska uprava bila je u početku slabo u tom obavješćena. Tužilo se je i do sada — uzalud. Molimo da se naziv izpravi.

S putevim smo slabo da ne može biti gore. Čudimo se poglavarim, likarim, ži-vinarim pa i rubačim, da oni ne dignu svoj glas radi sigurnosti svog života, pak da se ovi putevi stari škodog poprave a novi naprave. Nova je uprava občinska obećala u koliko bude moći, ali ne priši, jer joj nije nužda letiti svaki dan po kozjem putu do Kamenskog i u okolo.

Što se je pak narod u ovoj župi namučio s vodom za tri mjeseca, to čov-jek živ ne može vjerovati. A zašto? Jer nema bunara, lovke kao u drugim selim ove občine za slučaj suše.

Sa ljetinom smo posve slabo, jer već pola naše župe drži kukuruz a tako će biti i s kruhom, jer izdao kupus i krumpir. Izdala Amerika, izdala galantarija. Druga ljetina u nas i nemože uspjevati. Blago bilo obolilo, pak se slabo prodaje. Dobro je i zahladilo, a snieg nas je jur jednom posjetio, pak se bojimo velika leda i nevolje jer kuće i kесе prazne.

Ove naše potrebe i nevolje šaljemo u javnost a do milosrdja gospode zastu-pnika, namjestnika, poglavara i načelnika. Da se zalete do ovih naših župa uvjerili bi se, da je stanje ovog tužnog naroda i gore nego li je sa ovo malo rieči prikazano.

Split 22. ov. mj.: Danas držana je občinska sjednica i na dnevnom redu, među ostalim molbama, bijaše i ona Luke Grgića pk. Marka iz Vranjica, kojom ovaj pitao da mu se udieli obrtna dozvola (krčma-renja) unutar granica ovoga društva a za radnike iste tvornice. Viećnici bez promiš-ljanja udieliše Luki Grgiću zapitanu dozvolu. Da su malo bolje o toj molbi promišlili, sigurno ne bi na nju bili pristali. Gospoda viećnici imali su najprije pitati Luku Grgića, hoće li on tjerati taj obrt, i suviše da li je njemu od potrebe da krčmari. Sam Grgić, kao pošten čovjek, bio bi im kazao da niti misli tjerati taj obrt niti je njemu od toga potrebito. On je veleposjednik, uz to fizičoi i zdravstveno nesposoban za taj posao. Ipak on je pitao i dozvolu dobio. Što dakle misli s njome?

Sviet koji dakle pozna okolnosti, dolazi do ovog zaključka: Luka Grgić, pošto sam neće voditi obrt, naći će zamjenika; ovaj će sve voditi, za sve se truditi i plaćati L. Grgiću neku odštetu na najam. Luka Grgić dakle, a da nije pare uložio, niti da se je za isto potrudio, već samo što se je okoristio svojim položajem splitskog vieć-

nika i svojega brata Dr. Eduarda Grgića, prisjednika iste občine i drugim koneksi-jama, dobio je dozvolu koja će njemu, bez ikakva truda, donieti koristi. Iz ovoga po sebi sledi da najmenik njegov, da uzmgne Luki Grgiću plaćati najmovinu na dozvolu i da sebe i obitelj svojim trudom pošteno prihrani, morat će držati skuplje vino, meso, kruh i drugo nego li bi inače držao, kad on ne bi bio obvezan istome Grgiću nešto plaćati. Tu razliku u cijenama tko će platiti? Platit će ovaj jadani izmucen naš narod koga bje biž žime i žega sunčana, kome cement izjeda oči i pluća, taj će od krvava-govoga svoga znoj svaki dan nešto davati Luki Grgiću pk. Marka da mu plati nje-gove nezasluzene zasluge.

Ovim ne svršava sva nevolja. Luka Grgić dobioš dozvolu obrtarenja namjestit će tu za svog zamjenika [kogoj doušnika i pristahu svoje obiteljske politike, da tako i tu, po mogućnosti, naškodni pravašima, te ih milom ili silom dotjera u svoju torbu. On hoće s jednim hitcem da ubije dva zeca: imat novca, imati tvrdog pristahu, Ovako se tumači ova dozvola. Moguće da g. Grgić nema ni jedno ni drugo pred očima, ali tad bi radnici htjeli znati, što drugo namjerava Luka Grgić sa tom dozvolom koju on osobno ne će tjerati?

Red je svakako ostalim vlastima a osobito Upravi tvornice cimenta „Split“ da brani svoje radnike, da ne pripušta posred-nike, parasite, među gospodarima i rad-nicima. Ne treba ih, radnik će sam znati sve uređiti a ne smije da svojim žuljevim-a hrani ljude koji ne rade. Uprava tvornice znala je još jednom pokazati vrata Luki Grgiću i družini kad su bili počeli pašovat po Tercei. Opet im mora tvornica ener-gično vrata pokazati jer iznova hoće da pašuju: govore bačvice.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik:
JOSIP DREZGA.

Bolestni na plućima, na grlu,

- - na zaduhi - -

Tko hoće da se rieši plućnih bolesti ili griboolje, pa i u težem stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduhe, ma kako ona bila stara i činila se neizlječivom, neka se obrati na **A. Wolffsky** Berlin N. 37, Weissen-burgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvalje daju jamstvo za uspjeh njegovog liečjenja. — Knjižice badava.

Vrućina i žedja . . .

Oslabljen i umoran

postane svaki, koji si u vrućim danima gasi žedju sa vinom ili pivom.

Veselje za rad i jakost

očuva si pak svaki, tko popije za ugašenje žedje čašu ohladjene kave „ENRILO“.

Ovaj „Enriilo“ zavrtetak se pripravlja na posve jednostavni način. Uzmi u 1 litru vode 2 pune žličice (10 grama) „Franco-voga“ kavinog nadomjestka „ENRILO“, pusti to 5 časa dobro kuhati; kod 1. vrijenja 1 put izmješaj, pusti zatim 3 časa, da se staloži, odlij zavrtetak, pridometni nešto sladora, te pusti, da se sve to ohladi.

I litra te ukusne kave „ENRILO“ stoji sladom zajedno samo

2-3 p.

Ako se sa mliekom

gorka pije, jest kava „ENRILO“, (6 grama na 1/4 litre vode) izvrstan zajutrak, a takodjer i večera

Ova kava „ENRILO“ proizvadjaa se jedino u tvornici HENRIKA FRANCKA SINOVI U ZAGREBU, a dobiva se u svakoj trgovini špe-cerajске robe.

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvudje naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

„DALMATIA“

Austrijsko parobrodarsko društvo na diionice

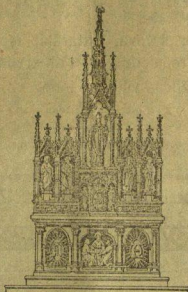
„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

- Trst—Metković A (poštanska)**
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posle. odne povratka svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B (poštanska)**
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne; povratka svake sriede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C (poštanska)**
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslie podne; povratka u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula (poštanska)**
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslie podne povratka u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik (poštanska)**
Polazak iz Trstasvake sriede u 5 poslie podne; povratka u utorak u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D (trgovačka)**
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratka svake nedjelje u 2.30 poslie podne.
- Trst—Vis (trgovačka)**
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne povratka svaki četvrtak 8.30 prije podne.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.



Više puta nagradjeno.

Kiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oitari, propovjedao nice križni putevi, razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručitelj.

Papir i tuljei za cigarete

ABADIE

PARIS

Dobiva se usvim trafikama

Za bolestne na želudcu!

Svima, koji prehladom ili prenatrpjanjem želudca, užitkom slabe, neprobavljive, prehladne ili prelope hrane, te neumjerenosti dobiju želudacni katar, grčeve, bolove, tešku probavu i sluz, preporučamo dobar domaći izkušani liek:

„Hubert Ullrich'scher Kräuterwein!“

Ovo biljevitno vino je sok dobrih i zdravih biljka, preparirano sa izvrstnim vinom, te jača i oživljuje probavni sustav, odstranjuje neprobavu, a pomaže pravilnje zdrave krvi. Upo-rabom ovoga vina u zgodno doba odstranjuje se želudacne bolesti u zametku. Simptoni kao: glavobolja, štucavica, ljutina, nadutost, sluz, bljuvanje, što prate kronične želudacne bolesti, nakon nekoliko dana liečjenja nestaju.

ZATVOR i njegove zle posljedice: smalaksanje, kolika, kucavica srca, bezsanica, kao što i zgrušanje krvi u džigaricama, hemoroidi, često se izlieče brzo sa DR. ULLRICHOVIM biljevitnim vinom. — Isto tako i suho bledilo lice, slabokrvnost, oslabljenje, koji su posljedica zle probave, slabe krvi i neumjerenosti u džigerici. Pomaže kod slabog apetita, nervozne uzbuđe-nosti, nerazpoložanja, glavobolje i bezsanice.

Biljevitno vino podaje oslabljenu tielu novu snagu. Biljevitno vino podiže apetit, pomaže probavu i hranivost, kao što i promjenu ži-votnog štora. — Uskoruje praviljenje krvi, umiruje živce i podiže veselje za život. Dokazuje mnoga priznanja i zahvalna pisma.

Hubert Ullrich'scher Kräuterwein može se dobiti u bocama po K 3— i K 4— u ljekarnama Šibenika, Skradina, Zadra, Driša, Tiesna, Biograda na moru, Benkovca Knina, Vričke, Sinja, Kaštelstarg, Spiljeta, te u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Takodjer raseljitju ljekarnu u Šibeniku 3 i više boca „Kräuterwein“ po originalnoj cieni na sva mjesta Austro-Ugarske

Čuvajte se patvorenja!

Zahitjevajte izričito:

„Hubert Ullrich'scher Kräuterwein“

Moje biljevitno vino nije nikakva tajna: Njegova sastojka jesu: Malaga 450, Vinska žest 100, Glicerin 100, Cremen vo 240, Sok od jagoda 150, Sok od trošanja 320, Mena 30, Koromaš, anis, belenac, amerikanski, cenzianski i kulmski Korijenje po 10, pomiješano sve skupa.

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJESEČNE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUNJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DE-VIZE SE PREUZIMAJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE — BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE, OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. —

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređjena sa svim potrebnim strojevima Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Ciene su vrlo umjerenje, te domaći potrošioei ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe. se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -



LJEPOTA i UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40 „ „ „ „ II-e „ „ „ „ 1-60 „ „ „ „ IV-e „ „ „ „ —80

